

El Departament de Salut dóna cobertura sanitària universal. Ara sí

Josep Maria Sabaté

Director del Servei Català de la Salut

El sentit de la universalització

El 30 de juny passat el Parlament de Catalunya va aprovar la Llei d'accés a l'assistència sanitària a càrrec del Servei Català de la Salut –a la qual molts ens referim com a “Llei d'universalització”– que va entrar en vigor l'1 d'octubre de 2010.

És la primera llei d'aquesta mena en tot l'àmbit estatal, i converteix en realitat el reconeixement explícit que l'Estatut d'Autonomia de Catalunya fa del dret a accedir en condicions d'igualtat i gratuïtat als serveis sanitaris de responsabilitat pública, d'aquí la denominació de “dret universal”.

Malgrat que el 99,3% de la població catalana ja tenia accés gratuït a l'assistència en el moment de la prestació, un 0,7%, aproximadament 60.000 persones, havien de fer-ne un pagament. Per tant, universal del tot no ho era.

El col·lectiu exclòs

Aquest petit col·lectiu s'havia anat quedant despenjat del gran grup que, al llarg de gairebé 30 anys, successivament i a través de diverses normes, havia anat veient reconegut el dret a l'assistència sanitària gratuïta a l'Estat espanyol.

Els afectats eren principalment professionals liberals i membres de col·lectius de vida religiosa, que no estaven obligats a cotitzar a la Seguretat Social perquè no disposaven de contracte laboral, ni eren persones sense recursos econòmics suficients, ni estrangers en les condicions que estableix la normativa vigent.

Tenint en compte que al nostre país la sanitat pública es finança, des del 1986, a través dels impostos de la població i no a través de les cotitzacions a la Seguretat Social, resultava força clar que la situació no era justificable.

A més, encara hi havia un altre grup de ciutadans en una situació ambigua, que eren anomenats *treballadors o treballadores transfrontereres*, és a dir, persones residents a Catalunya que treballen a Andorra, fora de l'Estat espanyol, de la Unió Europea i de l'espai econòmic europeu. En virtut del seu contracte de treball, aquests treballadors i treballadores rebien assistència sanitària amb les condicions pròpies del sistema andorrà, la qual cosa comportava el pagament d'una part de l'assistència, situació en discrepància amb el dret d'accés gratuït que tenien com a ciutadans i ciutadanes catalanes.

A partir de l'1 d'octubre, els treballadors i treballadores transfrontereres tenen aclarit el dret i garantida la gratuïtat del servei en el moment d'accedir-hi.

El valor de la llei

Per això, tot i que per a aquest col·lectiu la conseqüència immediata és de caràcter econòmic, la gratuïtat no és el valor principal d'aquesta norma, sinó l'equitat que representa, ja que, per primera vegada, cap circumstància personal és motiu de diferència per a exercir un dret reconegut com a universal.

A més del col·lectiu citat abans, també s'ha volgut protegir especialment les persones en situació de risc d'exclusió social o de marginalitat, perquè, responent al seu caràcter marcadament social, la llei ha de garantir la protecció de les persones més vulnerables, especialment quan es produeixen entorns de crisi econòmica que els fa encara més febles.

Encara hi ha un altre valor afegit que atorga una mica més d'importància a aquesta llei, i és que ha estat aprovada per unanimitat de tots els grups parlamentaris de Catalunya, la qual cosa confirma que la salut és un dels àmbits més importants per a la societat i que el sanitari és un sector històricament capaç de generar consens, amb un pes específic molt particular que hauríem de saber aprofitar en benefici de la cohesió social del nostre país.

La totalitat de la ciutadania de Catalunya ja pot accedir als serveis sanitaris de responsabilitat pública, en condicions d'igualtat i gratuïtat
Foto: Lali Sandiumenge

El risc suposat

Al voltant d'aquest dret pot produir-se el temor que augmenti el que la veu popular anomena *turisme sanitari*. És cert que existeixen alguns fluxos de població que han pogut fer un ús abusiu del nostre sistema sanitari, però no s'ha de caure en el parany de convertir una situació absolutament positiva del nostre estil de vida, de la qual podem estar orgullosos, en un aspecte negatiu per l'ús inadequat que en pugui fer una petitíssima part d'usuaris.

A l'igual que les comunitats autònomes tenen perfectament regulats els mecanismes de compensació que permeten atendre els usuaris d'altres comunitats que necessiten assistència sanitària i recuperar-ne després el cost, la comunitat internacional europea també acabarà trobant, a curt termini, els mecanismes necessaris per facilitar l'ús adequat dels nostres recursos sanitaris.

En tot cas, a Catalunya ja hem fet els deures. Hem complert amb l'acord històric de donar caràcter universal al dret d'accés als serveis sanitaris públics i continuem treballant per travar tan fort com puguem el nostre model.

El Departament de Salut dona cobertura sanitària universal. Ara sí.